

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

III. De earundem Limitibus & Limitanearum Causarum Iudicio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

pi in Parochos eam negligentes, quantumvis aliis ab eorum jurisdictione exempti sint, si moniti suo muneri defuerint, per censuras Ecclesiasticas aliisque penas, suo arbitrio infligendas, procedere jubentur.

23. Quamvis autem verbi Divini predicandi munus unum ex Parochialibus, ita tamen Parochis caterisque animarum pastoribus proprium non est; ut non etiam competat Religiosis: qui cum superiorum suorum licentiâ & petita Benedictione Episcopi verbum Divinum predicare possunt in propriis suorum Ordinum Ecclesiis: & aliqui extra illas in omnibus locis & plateis publicis, juxta *Extravag. 1. inter comm. de Privileg. & Constitutionem Pauli III. in favorem Societatis JESU editam 1545.* Imò, consentiente Parochò, & Episcopò facultatem tribuente in ipsis etiam Ecclesiis Parochialibus, *Extravag. cit. & Clement. Dudum 2. §. In Ecclesiis, de Sepult.* Ex specialibus etiam privilegiis ejusdem Societatis Religiosis habere licet Catecheses, quibus pueris aliisque rudibus Christianæ Fidei rudimenta explicantur: ad quas singulis saltem Dominicis festisque diebus per se aut alios habendas Parochi graviter obligantur: & si hujus sui officii negligentes sint, censuris aliisque penis Ecclesiasticis compelli ab Episcopis possunt, secundum Trident, *sess. 24. cap. 4. cit.*

24. Octavum, sunt varii actus officio Parochiali annexi; ut in iis clerici seculares inferiores, etiam beneficiati se nequeant immiscere: ut sunt Benedictio & dispensatio cereorum in Festo Purificationis B. Mariæ Virg. Cinerum primâ die Quadragesimæ & Palmarum Dominicæ Festum Paschatis antecedente: Benedictio Fontis Baptifimalis, celebrationes Missæ in Cœna Domini & Sabbatho

sancto: Delationes SS. Sacramenti & Processiones per Parochiam, Barcola de *Officio Parochi cap. 12. à n. 2.* Cujusmodi tamen actus aliquos ex privilegio exercere valent Regulares.

Nonum, Denuntiationes Feltorum & Vigiliarum, in quibus ex præcepto Ecclesiæ, statuto diocesanò vel loci Consuetudine est jejunandum: Publicatio & explicatio Jubilæorum atque Indulgentiarum, jubente Episcopo, inter Missarum solennia faciendâ, *cit. Barcola cap. 16. à n. 1.* uti & Denuntiationes matrimoniorum, faciendâ modò *Lib. 4. Tit. 3.* declarandò.

Decimò demum, Parochis competunt Jura Sepultura, & ratione illius electæ alibi, præstantæ Canonice positionis, declarata ad præcedentem: & ad proximè sequentem Rubricam declarantur Jura Decimarum, Primitiarum & Oblationum.

ARTICULUS III.

De earundem Limitibus & Limitaneorum Causarum Judicio.

SUMMARIUM.

27. *Limites diocesum solè Apostolicè*
28. *Parochiarum etiam Episcopi auctoritate constituuntur,*
29. *Atque etiam mutantur.*
30. *Per viam solius Prescriptionis,*
31. *(Nisi incerti sint) non mutantur.*
32. *Etiamsi ea hominum memoriam excedat.*
33. *Lites super iisdem limitibus inter Ecclesiasticos sunt,*
34. *Speiatio Jure,*

35. Et Ratione.
 36. *Vi ullius prescriptionis non competunt iudici Seculari:*
 37. *Etiamsi huius cognitio Decimalium,*
 38. *Et Juris Patronatus questionum competeret:*
 39. *Nisi super limitibus illis mota questio de mero facto,*
 40. *Et reus conventus laicus sit.*

lon, ab aliis Regibus ac Principibus alias erectas, alii perhibeant; quia id quidem aliquando ab istis, sed semper interveniente Sedis Apostolicæ autoritate: alios autem tam Episcopatus quam Archiepiscopatus, ab hac sola sine illis conditos aut mutatos, testis est, qui eadem refert Tholosan, *Syntag. Lib. 15. cap. 12. n. 4. & 5.*

Eâdem, quâ constituti sunt, autoritate diocesum ac Parochiarum limites mutari posse, desumitur ex *can. 1. dist. 10. & c. Sicut unire 8. de Excess. Pralat. & cum Hostiensis in c. Cùm contingat 12. de Foro compet. n. 11. Panormit. ibid. n. 18. tradunt Hieronymus à Monte de Finibus regund. cap. 4. n. 11. & Barbosa p. 5. Tit. 1. cit.*

An mutari etiam valeant præscriptione, dubium & istius ratio est; quod præscribi valeant jura Episcopalia & Parochialia, v.g. visitandi, decimas vel Oblationes percipiendi in prædiis vel Ecclesiis, sitis intra fines alterius Diocesis vel Parochiæ: & ipsa etiam prædia limitanea aliæque bona, in quibus sunt fines, tam Diocesum quam Parochiarum, *c. 1. c. Ad aures 6. & c. Audita 15. de Præscript. & clarè satis de ipsis etiam finibus id habeatur c. Quia Indicante 9. Rubr. cit. Sed, etsi hæc de illis, & finibus etiam dubiis nemo facile neget, ipsos tamen illarum fines sive limites præscriptioni obnoxios non esse, ex communi sensu tradunt Panormit. in c. Super eo 4. n. 6. Balbus de Præscript. p. 6. p. 1. n. 8. Hieron. à Monte l. cit. cap. 107. n. 2. & cit. Barbosa n. 10. Ratio est; quia Præscriptio vim suam omnem debet legibus Civilibus & sacris Canonibus, quibus introducta est vel approbata: ideoque locus ei non est in rebus, respectu quarum ipsi Leges aut sacri Canones resistent, *l. ubi lex 24. ff. de Usur.**

27. Sicut Diocesum sive Episcopatum, sic etiam Parochiarum limites seu fines publicâ, eaque Ecclesiasticâ autoritate sunt constituti. Illarum quidem sive Diocesum quarundam jam ab Apostolis & S. Clemente, *can. Urbes 1. & c. dist. 80. & can. Provincia junctâ Glosâ V. eodem, dist. 99. aliarum vero ab aliis S. Petri successoribus, Barbosa de Offic. Episc. p. 5. tit. 1. cap. 7. n. 2. Illarum vero sive Parochiarum primum à Dionysio Papa, qui Parochias vel ipse dividit, *can. Ecclesias, 13. q. 1. & c. Pastoralis 9. de his quæ à Prælat. vel saltem jam factam ab Evaristo Prædecessore suo, sed Valeriani persecutione sublatam aut confusam earum divisionem restituit, ut in c. cit. notat Gonzalez n. 1.**

28. Deinde vero ab aliis summis Pontificibus, atque etiam ab Episcopis, novas Parochias erigentibus, dividendis, unientibusque in propriis suis diocesis.

Neque his adversatur; quod Sedes Episcopales Argentinensem & Constantinensem à Dagoberto institutas, Beatus Rhenanus *Lib. 2. Rer. German. Bremensem & alias à Carolo M. fundatas, Kranzius Lib. 2. cap. 14. & 15. Ecclesias Cathedralis in Metropolitanas mutatas ab Ilacio Angelo in Constitut. ejus Imp. Lib. 1. Jur. Orient. Tit. de Metropolitibus: Dioceses & Basilicas Polonorum à Miesca sive Mieszao I. Rege Christiano distinctas & dotatas, Cromerus Lib. 2. de Reb. Po-*

29.

30.

de Usucap. Panormit. in c. *Causam* 7. de *Præscript.* n. 3. ejusmodi autem finium præscriptioni clarè resistunt sacri Canones, can. *Quicumque* 4. Sc. 16. q. 3. & *Super eo cit.* & non obscurè etiam leges Civiles, l. *Agros* 3. ibi, *Cajulibee spatii temporis Præscriptione cessante*, G. de *Fund. limitroph.* ut textum hunc intelligit *cir.* Balbus *V. Amplia.* Cujus ulterior ratio est partim; ne dioecesium ac parochiarum limites & confines, auctoritate publica & ob publicam utilitatem constituti, facillè confundantur, malè & incommodè publicè, quod secum traherent lites & jurgia ex alienorum usurpatione facillè & frequenter excitanda: partim verò; quòd legum & sacrorum Canonum conditores in terminis sive limitibus, præter jus publicum agnovissent quid sacrum, Gonzalez in c. *Ex literis* 3. de *Probât.* n. 6. Sacræ autem & Religiosæ res præscribi nequeant, §. *Sed aliquando* 1. *Instit. de Usucap. & l. Alienationem* 9. ff. de *Usurp. & Usucap.* eamque ob causam, sicut dioecesium ac parochiarum, sic etiam Regnorum, Ducatum, Comitatum fines præscriptione mutari posse, Baldus aliique negent cum Panormit. in c. *cit. in fine*, ubi tamen in his consuetudine contrarium observari notat.

31. Dixi autem, *Certos*, hoc est, quòs legitimâ auctoritate constitutos per instrumenta, libros & monumenta antiqua aliæve idoneas probationes indubitata fide constat, c. *Super eo cit.* quia; si de finibus ita constitutis non constaret, ei, qui in possessione est, præscriptionem prodesse, desumitur ex can. *Volimus*, 16. q. 4. & c. *Quia indicante* 9. de *Præscript.* & ibi cum Glossa *V. Quadraginta*, notat Felinus n. 5. & Panormit. in c. *Super eo cit.* n. 3. quia eo casu propriè non præscribuntur fines, Barbosa in c. *cit.* n. 4.

neque possessor esse præsumitur rei alienæ usurpator ac perturbator publicæ quietis, sed rei dominium habere; et hoc fit in incerto, Vivianus in c. *cit.*

Etiam fines certos tempore factæ immemoriali præscribi posse, voluit Baldus *cir. V. Limita*, cum Franc. Curio *Consl.* 56. ex ratione; quòd præscriptionis prohibitio non afficiat immemoriam; cum ista habeat vim privilegii. *e. Super quibusdam* 26. pr. *V. Præscript.* de *V. S.* Verùm, etsi hoc concedi possit, quando præscriptio immemorialis allegatur in vim probationis privilegii aliquando obtenti, ut cum eodem Balbo & aliis DD. tradit Barbosa *Ulysses*, *clausula* 88. n. 4. non tamen procedit de aliis præscriptionibus immemorialibus & qualem in proposita limitum Parochiarum materia per generalia verba c. *Super eo cit.* excludi suadet ratio allata, & docent Felinus in c. *Quia cit. in fine* & Panormit. in c. *Super eo cit.* n. 1. & Barbosa *ibi* n. 3.

Pro responsione ad rationem dubitandi adhibenda est distinctio, inter *certos*; hi enim dupliciter considerari possunt: aliquando quidem tanquam partem soli, ut prædium sive fundus ad aliquem, v.g. ejus cultorem, spectans; aliquando verò, quatenus sunt termini & limites Provinciarum, Dioecesium vel Parochiarum finientes & ab aliis distinguentes: quorum priori modò dumtaxat acceptos fines præscriptioni obnoxios esse facile conceditur, & probat ratio dubitandi. Ut præcedit sicut Ecclesia vel prædium intra Dioecèsim vel Parochiam fines situm & ex isto provenientes decimæ, sic etiam partem solis limitanei in eoque sitæ Ecclesiæ prædii decimæ, & c. proprietatis, & visitandi, decimæ primitias, oblationes percipiendi iura, sicut per alias, sic etiam per præscriptionem viam ab uno in alterum transferri possunt.

possint, Glossa in *can. Quicumque cit. V. Provinciam*, Zabarell. & Felinus in *c. Quia indicante cit. n. 5.*

Aliud dubium & non ita pridem inter Regiam ceterasque Seculares & Ecclesiasticas Curias magnis utriusque partis studiis agitata, & fortassis necdum definita controversia fuit de cognitione quæstionis finium Dioecesanorum & præsertim Parochialium: quàm perinde ut eam, quæ de Regnorum, Ducatum, Comitatum limitibus movetur, Curia Seculari competere, ex triplici ratione aliqui contendebant.

Et imprimis quidem huic illam adstruebant ex ipso Jure communi; quòd quæstio illa sit merè temporalis; cum illis tota sit de factò divisionis Dioecesanæ ac Parochiarum, istarumque ad plura vel pauciora oppida, pagos, prædia & fundos; ultra vel intra flumina, montes, sylvas, agros &c. verbò ad majus vel minus terræ spatium extensione vel restrictione; quæ illis seu quæstio plus spiritualitatis non habet, quàm ea, quæ est de divisione, extensione, restrictione Regnorum, Ducatum, Comitatum: de quibus motas controversias merè temporales & judicio seculari obnoxias esse, res est Juris omnino explorati.

Deinde ex præscriptione immemoriali, ejusmodi cognitionis usu continuo tanto tempore, cujus initii memoria non extat, utique perfectà, *arg. l. In summa 2. §. 8. ff. de Aqua pluvia arc. & æquivalente privilegio Apostolico, V. Præterea cit. §. 1. Hoc Jure 3. §. 4. ff. de Aqua quotid. §. 1. quòd ejusmodi cognitionem judicialem acquiri posse, in c. Decernimus 2. de Judic. cum Glossa V. Praesumamus 2. de Panormit. n. 5. De eius n. 6. & alii DD. passim.*

Demum ex Jure & ratione speciali;

quòd Regiæ ceterisque Curis Secularibus ei subordinatis speciali Jure competat cognitio causarum Decimarum & Juris Patronatus; quibus causas sive quæstiones limitum, præsertim Parochialium, accensendas contendebant; quòd prædictæ quæstiones sint inter se connexæ; quia sunt de rebus connexis, scilicet limitibus Parochialibus, connexionem habentibus imprimis cum Jure Patronatus; cum patroni sit, præsentare clericum ad Parochiam sive curam animarum intra certos limites exercendâ: deinde cum Decimis, quas percipiendi jus unum ex Parochialibus est, & ad omnia prædia intra Parochiæ limites sibi se extendit, *c. fin. hâc Rubr. c. Cum sint 18. c. Cum convingat 29. Et. de Decimis*, connexorum autem idem sit judicium, *arg. c. Translato 3. de Constitut. c. Præterea 5. de Offic. deleg. §. 1. Quid ergo 3. §. 8. ff. de Contr. tutel. act. ita; ut, cujus est de illorum uno, etiam de altero cognoscere sit, arg. c. 1. de Causa poss. §. propr. §. 1. Nulli 10. C. de Judiciis.* Ego tamen, inlytò Collegiò Juridicò concordibus calculis suffragante, cum ea quæstio moveretur, & nunc etiam

Censeo primò, causarum seu quæstionum de limitibus, tam Parochialibus quàm Dioecesanis, motarum cognitionem, spectatò Jure, soli Ecclesiastico judici competere: quod plerique DD. & Interpp. cum Holtiensis, Zabarella & Ant. de Butrio in *c. Super eo cit.* supponere videntur.

Movebar imprimis variis textibus Juris; sic enim controversia de extensione jurisdictionis ad fideles, inter Antigonum & Optantiù Episcopos orta, à Concilio Carthaginensi jam anno 748. definita *can. 12. §. c. 1. de Pactis*; & causa limitum duarum præbendù confinium, *c. Ex literis 3. de Probat.* inter Cistrentem Episcopum,

A a a a

scopum,

34.

scopum, vel potius Decanum, ut *inc. cit.* Gonzalez n. 1. ostendit & Archidiaconum exorta, Lucii Papæ III. iudicio terminata est. Idem liquet ex *c. 1. c. Sumper eo q. hâc Rubr. & c. Quia 2. de Relig. domib.* quibus aliisque sanctionibus Ecclesiasticis favent antiquæ Leges Romanæ, secundum quas de terminis motis, finibusque regundis, quod termini sancti inviolatique haberentur, Fratres Arvales, qui Sacerdotes erant, cognovisse, existimat Cuiacius *Lib. 10. Observat. cap. 34. & Lib. 11. cap. 5.* apud *cir. Gonzalez n. 14.* Idem confirmat Praxis Curiarum Archi- & Episcopaliū, à quibus ejusmodi causas desiniri, & per Appellationem ad Sedem Apostolicam non raro devolvi, docent decisiones Rotæ Romanæ apud Barbofam *de Offic. Episc. p. & Tit. 1. cap. & n. 7. & de Offic. Paroch. cap. 1. n. 18.* & Card. de Luca *Theatr. V. & I. de Paroch. disc. 39.* allegatæ.

35. Deinde; quia de Diocesium & Parochiarum finibus statuere ac disponere Ecclesiastica est potestatis, ut colligitur Primò ex eo; quod Dioceses ipsæ & Parochiæ earumque limites ac fines constituti sint Ecclesiastica auctoritate, *can. 1. & c. dist. 80. can. 1. junctâ Glosâ V. Provincia dist. 99. can. Ecclesias, 13. q. 1. c. Pastoralis 9. de Ia, qua à Prelat. & Extravag. Sedes Apostolica inter com. de Offic. deleg. & c.* licet aliquando Archi- & Episcopales Sedes à Regibus erectæ perhibeantur à Tholosano, id tamen interveniente auctoritate Apostolica factum, idem moneat *Syntag. Lib. 15. cap. 12. n. 4.* Secundò; quod, iustis causis suadentibus aut exigentibus, eadem auctoritate facienda sit olim factæ divisionis mutatio per Parochiarum unionem, novamque divisionem, dismembrationem &c. per textus *can. Et temporis 50. & c. 16. q. 1. c. Exposuisti 33. de*

Prab. & dignit. c. Sicut unire cit. Clement. fin. & c. fin. de Reb. Ecclesi. dist. in 6. Extravag. cit. & Trident. Sess. 21. cap. 4. de Reformat. Tertio; quod earum fines non distinguantur secundum terminos domini temporalis; sed plerumque una Diocesis, uti etiam quædamque Parochia, ultra fines unius domini temporalis in aliud, & aliquando ad plura extendantur, *Glosa in Clement. Ne Romani 2. V. Diocesis, de Elect. & c. Hieron. à Monte cap. 13. n. 3.* Quarto; quod, si Regna aliæque domini temporalia mutari contingat, non hoc ipsò etiam Provinciarum, Diocesium & Parochiarum fines sint mutandi, *can. 1. dist. 80. ne Dei Ecclesiæ per discorsas Principum damna patiantur, contra can. 1. dist. 9. & can. Hac quippe 10. in fin. 3. q. 6. Barbofa cit. cap. 7. n. 11.* Quintò; quod de ejusmodi finibus motæ controversiæ decidendæ sint secundum sacros Canones, *can. 1. & c. dist. 80. can. Placuit, 7. q. 1. can. Ecclesias, 13. q. 1. can. Plures, 16. q. 1. c. Ex literis, c. Exposuisti & c. Super eo cit.* Quomodo ergo ex quo capite de Jure secularis Fori sit iudicium Diocesanorum aut Parochialium finium regundorum? præsertim cum Cathedralis & ipsæ etiam Parochiales & aliæque Ecclesiæ in territorio duntaxat, non etiam De territorio sint conjunctæ secularis potestatis, ut cum Bartolo *in l. Omnes 9. ff. de I. & I. ex l. 2. in fine C. de Summa Trinit. delumunt Patrum, in c. Inter alia 6. de Immunit. n. 29. Roeland. à Valle Lib. 2. Consil. 24. n. 9. Theschus Practic. V. Ecclesia, conclus. 1. p. & 10.*

Demum rationes; quia causa finium seu limitum Parochialium est de re spirituali & Ecclesiastica, scilicet de extensione vel restrictione primariò quidem & principaliter Pastoralis curæ animarum seu par-

jurisdictionis fori Conscientiæ interni & administrationis Sacramentorum aliorumque spiritualium: secundario autem & accessorie juris decimas, primitias, oblationes &c. percipiendi: quorum priora per se & simpliciter spiritualia, posteriora autem spiritualibus sunt annexa. De causis autem rerum spiritualium & spiritualibus annexarum, tanquam spiritualibus & Ecclesiasticis, de Jure solus iudex Ecclesiasticus cognoscit, c. *Decernimus* 2. c. *Quantum* 3. de *Judiciis* c. *Tuam* 3. de *Ord. cognit.* c. *Si iudex* 12. ibi, *Quia de re spirituali & Ecclesiastica est, de Sent. excom. in 6. ubi Interpp. & palam ceteri DD.*

36. Censio secundo, ejusmodi causarum cognitionem à Curia seu iudice seculari nullâ quanticumque, etiam hominum memoriam excedentis temporis præscriptione acquiri posse; quòd quasi possessionis jurisdictionis spiritualis & Ecclesiasticæ, quam ejusmodi causarum cognitio exposcit, capax de Jure non sit, ut ex *cc. cit.* & c. *Causam* 7. de *Prescript.* & communi *TT.* & utriusque juris *DD.* sensu docent *Balbus de Prescript. p. 5. pr. p. 1. q. 10. in fine, Menoch. Recup. remed. 15. n. 435. Petr. Barbosa in l. Titia 34. ff. Solutio matr. n. 22. & Felician. Oliva de Foro Eccles. p. 1. q. 8. n. 4. incapax autem possessionis vel quasi, incapax etiam sit præscriptionis, c. *Ex litera* cit. in *fine* & l. *Sine Possessione* 25. ff. de *Usurp. & Usucap.* eique consona *Reg. 3. in 6.**

37. Censio tertio, etiamsi Curia seculari Decimalium & juris Patronatûs causarum cognitio Jure speciali competeret, non tamen hoc ipsò ei competere cognitionem quæstionum, super limitibus Parochialibus motarum. Ratio est; quia quæstiones istæ ab illis sunt diversæ, ejusque naturæ; ut potius illæ Ecclesia-

sticum, quàm hæc Seculare forum debeant sequi; quia in quæstionibus de limitibus Parochialibus controversia primariò & principaliter est de Pastoralis curæ Animarum, sive de spiritualis & ad animarum salutem ordinati & per Sacramentorum aliorumque Divinorum administrationem exercendi Officii Parochialis ad plures vel pauciores fideles extensione vel restrictione: cujusmodi curam & Officium per se & simpliciter spirituale esse, præter alios rectè advertunt *Garcias de Benef. p. 1. cap. 2. num. 7. Suarez Tom. 1. de Relig. lib. 4. cap. 24. num. 1. & 2. & Laiman Lib. 4. tract. 4. cap. 1. num. 2. & in laicum cadere vi præscriptionis etiam immemorialis, imò & privilegii Apostolici ex Papalis potestatis plenitudine indulti non posse; cum ad curam & officium Parochiale spectans v.g. administratio Sacramenti Pœnitentiæ, & celebratio sacrificii Missæ, ex institutione Divina pendeant ab ordine Sacerdotali, ut à Concilio Lateranensi c. 1. de *Summa Trinit.* relato, Florentino in *Decreto Eugenii & Tridentino Sess. 14. can. 10. & cap. 6. Sess. 22. cap. 1. & 4.* est definitum: secundariò verò & accessorie in iisdem quæstionibus limitum controversia est de extensione & restrictione jurium decimas, primitias & alios proventus Parochiales percipiendi, hoc ipsò; quòd in beneficio Ecclesiastico principale sit officium, sive ministerium spirituale; cui tanquam fundamento & radici decimas &c. percipiendi jus est annexum; beneficium enim propter officium datur, c. *fn. de Rescript. in 6.* Contrà verò in quæstionibus Decimalibus iis est de solo jure decimales fructus, ex his vel illis prædiis aut fundis provenientes, percipiendi: quod jus, præterquam quòd curæ & officio spirituali solùm annexum illique accessorium & separabile sit, etiam in laicum ca-*

38. cum cadere vi privilegii Apostolici potest. In quaestionibus autem Juris Patronatus lis est vel de jure praesentandi vel de honore sive praecedendi praerogativa: de onere defendendi Ecclesiam; ne ejus bona dilapidentur: de pensione reservata in fundatione & alimentorum praestatione, patrono inopi competentibus, *can. Pia 26. can. Quicumque 30. can. Filiis 31. Sc. 16. q. 7. Sc. Nobis 25. de Jure patronat.* quae ex generali & Juri communi inserto privilegio in laicum cadere omnia possunt: & posteriora insuper merè temporalia sunt, ut ostendit *cit. Suarez cap. 38. n. 3.* prius verò sive praesentandi jus non ex se, sed solummodo ratione alterius, cui antecedenter annexum est: & ad quod, tanquam medium & preparatorium ad suum finem, ex sua institutione ordinatur, aliquid participat spiritualitatis, ut colligitur ex *c. Quando 3. de Judiciis Sc. De jure 16. de Jure Patronat.* Gonzalez in *c. Quando cit. n. 8.* Cùm ergo non dignius ad minus dignum: sed hoc ad illud, *arg. c. Quod in dubiis 3. de Consec. Eccles.* & non principale ad accessorium, & finis ad media: sed hæc ad principale & ad finem trahantur, *Reg. Accessorium 139. ff. Sc. 42. in 6.* ex eo, quòd de Decimalibus aut Juris-Patronatus causis cognoscere ad aliquem jure speciali pertineat, non rectè inferitur, ad ipsum etiam pertinere cognitionem quaestionum, motarum de limitibus Parochiarum: sed spectatò naturali rerum ordine potius de illis cognitio competet judici, cujus est de limitibus Parochialibus pronuntiare.

39. Censeo quartò, etsi hæc ita sint, cùm de limitibus Parochialibus intentatur Petitorium, & lis seu quaestio est de jure, *vg. an ii legitime*, hoc est, secundùm sacros Canones constituti, vel cujus Parochiæ Rectori certi districtus

vel ædium incolis Sacramenta ceteraque Divina ministrandi obligatio incumbat, aut vicissim ab iis decimas, primitias aliaque jura & proventus Parochiales percipiendi jus competat: aliter tamen res se habere, cùm super iisdem limitibus tentatur Possessorium, aut aliis de mero facto contentio est, *vg. an, quando, quâ autoritate Parochiarum divisio facta*: quousque earum limites extenti an, quando certi districtus vel ædium incolae in hac vel illa Parochia perciperent Sacramenta, obtulerint primitias &c. de hujusmodi enim quaestionibus cognoscere semper quidè Ecclesiasticus, aliquando tamen etiam secularis iudex potest, juxta distinctionem traditam *Lih. 2. tit. 10. n. 7.*

Et quidem, si litigantium uterque vel saltem reus conventus clericus aut in ecclesia sit, de iis cognitionem soli Ecclesiastico judici competere, extra controversiam est; cùm actor sequatur forum rei, *c. Cùm sit generale 8. de Foro compet. clericus autem & Ecclesia conveniri de Jure debeant in foro & coram solo giudice Ecclesiastico, tali casu jurisdictionem fundatam habente in ipsa rei conventi persona, can. Placuit Sc. 11. q. 1. c. Si diligenti 12. de Foro compet. Sc. Saculares 2. eadem Rubric. n. 6.* Si vero litigantium uterque, vel saltem reus conventus laicus sit, altera distinctio est opus; vel enim possessorium admixtam habet quaestionem Juris; ut justitiam sit titulus, sicut in possessorio adipsam fere semper contingit: vel ejusmodi quaestionem admixtam non habet & controversia est de mero facto *vg. administrationis, praestationis decimarum, primitiarum: vel quò possessio acquisita turbata, amissa sit?* Si prius, cognitio ad judicem Ecclesiasticum solum pertinet. Si posterius, competet etiam Laico, ut *cit. Tit. 10. Sc. n. 17. est explicatum.*